

17.06.2009

Revision af Folkeoplysningsloven – en revision der fremmer medborgerskab og deltagelse i samfundet.

Der er behov for at vi nytænker Folkeoplysningsloven, fordi livet i civilsamfundet er under forandring.

Der er fortsat behov for at Folkeoplysningsloven og dermed kommunerne støtter op om børns, unges og voksnes deltagelse i fritidsaktiviteter, men ønskerne om deltagelse er blevet flere og mere varierede. Dette må lovgivningen forholde sig til.

På den ene side er foreningsdanmark i sit værdigrundlag dybt forankret i det forpligtende fællesskab i f.eks. idrætsforeningen. Foreningerne har været den helt afgørende faktor i skabelsen af værdigrundlaget i det civile samfundsliv i Danmark gennem de sidste 100 år, og foreningerne spiller stadig en stor rolle for fritidslivet.

På den anden side er foreningslivet under pres fra andre deltagelsesformer, f.eks. de nye organiseringsformer, som internettet indbyder til. Man kan spørge om en kommune skal kunne give lokaletilskud til plads på servere for deltagere i en Open Source Forening, der primært mødes virtuelt suppleret med aktiviteter, der afholdes i naturen og som i høj grad retter sig mod børn og familier og fremmer deres sundhed?

Man kan ligeledes spørge om mere spontant opståede fællesskabsaktiviteter skal have mulighed for at få tilskud til aktiviteter?

Vi må ikke smide værdierne bag foreningsdeltagelse og – skabelse ud med badevandet, men i stedet udvikle deltagelsesbegrebet, så loven understøtter dannelse af medborgerskaber i Danmark.

Vi vil definere medborgerskab på følgende måde:

”Medborgerskab er, når man føler at høre til i et større fællesskab, og når man viser ansvarlighed for fællesskabet. Medborgerskab handler om at have rettigheder og pligter indenfor fællesskabet, og om at deltage i udviklingen af fællesskabet.”

Medborgerskab styrkes gennem uddannelse samt gennem deltagelse. Deltagelse sker ud over i de mere traditionelle foreninger og aftenskoler, gennem deltagelse i netværk og projekter.

Netværkstanken er fremherskende og appellerer bredt. Projektarbejdsformen er for mange mennesker overskuelig.

Derfor må folkeoplysningsloven rumme mulighed for at kommunalbestyrelsen kan beslutte at støtte disse alternative deltagelsesformer. Kriteriet for at få støtte må fastlægges lokalt, men med afsæt i definitionen for medborgerskab. (Rettigheder og pligter samt ansvar for at deltage i udviklingen af fællesskaber).

Nye former for medlemskab

Begrebet medlemskab bør udvides til at omfatte flere forskellige slags medlemskaber. Vi ser hvordan fitness centrenes medlemsordninger i højere grad appellerer til det travle motionsmenneske, end de frivillige foreningers medlemskab gør. Det bør være muligt at skelne mellem en kerne af medlemmer med nær tilknytning til foreningens liv og aktiviteter, samt en ad hoc præget gruppe af medlemmer, der fortrinsvis benytter sig af foreningernes konkrete aktivitets tilbud.

For at kunne rumme de selvorganiserede idrætsudøvere må reglerne om foreningsdannelse blødes op. Man kan supplerende forestille sig at der mellem en gruppe selvorganiserede unge og kommunen indgås en aftale, hvori det beskrives, hvad aktiviteten gør for lokalsamfundet.

Det kunne overvejes at operere med 3 former for tilskud. Et grundtilskud, et aktivitetstilskud og et udviklingstilskud. Foreningerne vil kunne opnå alle tre, men ikke nødvendigvis.

Således kunne kommunalbestyrelsen beslutte, at en del af støtten fra folkeoplysningsloven kan gå til opgaver, der har udgangspunkt i ny tænkning, udviklingsprojekter og integration mellem borgere i lokalsamfundet og kommunen.

Driftstilskud til lokaler

Det helt grundlæggende for at dyrke en fritidsaktivitet er, at der er egnede lokaler til rådighed. Egnede lokaler er grundlaget for at kunne mødes om en fælles idé, aktivitet.

Det er derfor vigtigt at fastholde kommunernes forpligtigelse til at yde tilskud med mindst 65% af driftsudgifterne til lokaler til foreningers aktiviteter til børn og unge.

Lovteksten er imidlertid gennem årene blevet rimelige uoverskuelige, idet der med tiden er indført så mange formuleringer, der giver kommunen mulighed for ikke at yde tilskud, så hverken foreningslivet eller mange kommunale medarbejdere har overblik over hvad foreningernes retsstilling er.

Kommunerne er ikke forpligtet til at yde tilskud til:

- Nye haller eller udvidelse af lejemålet vedr. haller.
- Egen hal, som foreningen ikke tidligere har modtaget lokaletilskud til,
- nye lejemål i haller eller ændring af lejemål, hvis lejemålet i forhold til udgifterne ved et eksisterende lejemål indebærer merudgifter for
- Lokaler hvis folkeoplysningsudvalget kan anvise et egnet lokale.
- væsentlige udvidelser af aktivitetsgrundlaget i haller, som indebærer merudgifter for kommunalbestyrelsen, eller
- nye lokaler og lejrpladser eller til nye lejemål vedrørende lokaler og lejrpladser, hvis de nye lokaler eller nye lejemål medfører væsentlige merudgifter for kommunalbestyrelsen

Det anbefales, at der i loven alene fastslås, at kommunen skal yde tilskud med mindst 65% af driftsudgiften til egne og lejede lokaler og lejerpladser efter retningslinjer fastsat af kommunalbestyrelsen, samt at det i lovgivning og efterfølgende bekendtgørelse præciseres, at det i de af kommunalbestyrelsen fastlagte retningslinjer fremgår, hvorledes kommunen behandler ansøgninger om lokale-tilskud til nye lokaler.

Herved kan den enkelte kommune administrere i henhold til en given ramme, der konkret forholder sig til den pågældende kommune, i stedet for en række beskrevne undtagelser i en lovgivning.

”Åbenhal” tid og idræt på tværs

Den selvorganiserende idræt har fat i alle aldersgrupper og appellerer ikke mindst til de unge. I stedet for at lade denne bevægelsesform og ungdomskultur leve sit eget liv, bør vi fra kommunal side støtte op om den og give den mulighed for at bruge kommunens faciliteter.

Forslag til forenklinger af reglerne vedrørende tilskud til fritidsundervisning

Som en forenkling anbefales det, at alle regler om debatskabende aktiviteter og fleksible tilrettelæggelsesformer slettes, og at kommunerne skal yde tilskud på min. 45% af leder- og lærerlønsudgiften efter retningslinjer fastsat af kommunalbestyrelsen, samt at kommunen kan yde tilskud til handicapundervisning med op til 8/9 af udgifterne.

BKF anbefaler på denne baggrund:

- at der sikres plads til og mulighed for de selvorganiserede og ad hoc prægede idræts- og deltagelsesformer indenfor fritidslivet og kulturlivet i kommunerne.
- At der sikres en tættere samtænkning af kommunens sundhedsfremme og det frivillige foreningsliv, fx gennem nye organisationsformer og private og selvorganiserede aktører.
- At der etableres netværk mellem kommunale institutioner og de frivillige foreninger.
- At folkeoplysningsloven nytænkes, således at kommunerne ud fra en ramme, der beskriver medborgerskab kan yde tilskud til traditionelle foreningsaktiviteter, samt til løst koblede netværk og projekter m.v. efter kommunalbestyrelsens beslutning.
- At folkeoplysningsloven udformes som en rammelovgivning, så den kan administreres ubureaukratisk og efter lokale forhold i de enkelte kommuner med henblik på bedst muligt at understøtte medborgerskaber i lokalsamfundet.